UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

1 Nunquid co[n]tractus societatis sit licitus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

Visual Library

ſaperet, vt habetur citato cap. Perueſtras. Eadem ratione poteſt etiam emi conceſſa præciſe facultate redimendi vſque ad præfinitum tempus. Quarta concluſio, *Quarta conclu.* Licitum eſt & ab vſuræ ratione ſe motum, huiuſmodi cenſus redimibiles ea appoſita cõditione emere, vt non membratim & per partes, ſed totum ſimul redimatur. Neque obſtat, quod in narratione dictarũ. Extrauagan. proponitur, vt quoties voluerit venditor totum vel partes redimere, in ſuo ſit arbitrio. Eodem enim modo reſpondetur quod licet id concedatur, tamen in conceſſione non, excluditur aliud. Imò ratio docet non fuiſſe excludendum. Nam ſi eiuſmodi pactio contractum vitiaret, eo maxime quod faceret vt non eſſet emptionis & venditionis, hoc tamen non facit nam ſi abſque illa conditione ob id, quod pretiũ dabatur in perpetuum ſine obligatione reſtituendi, erat vera emptio (nam in hoc vera emptionis ratio conſiſtit) propterea quod illa apponatur conditio, non deſinit eſſe emptio. Poſſet quidem eſſe iniuſtitia, quia minime diffitendum eſt, illam conditionem alleuiare obligationem emptoris de retrouendendo atque illa de cauſſa dignum fieri cenſum maioris pretij, ſed tamen effigies vſuræ nulla illic præfertur. Nam ſi cenſus poteſt emi perpetuus, cur non erit vera emptio, ſi emptor noluerit grauius ſe obligare quam ad reuendendum totum? Adde, quod ſi vera eſſet contraria opinio, *Rõ pro clusion.* conſequens fieret & nullius certæ partis poſſet apponi conditio. Sed ſi ego mille ducatis emi ſeptuaginta in cenſum, ille poſſet ſingulos ducatos quoties vellet, redimere, quod reuera grauis eſſet emptoris incommodatio. Nam poſſet ille pecunia illa prędium emere, quo aleretur, ſaluo ſemper prædio. Si autem tam minutatim pretium reciperet, id non poſſet. Ad hęc, accidentarium eſt atque adeo extra rem, quod venditor non poſſit redimere ſimul totum. Si enim emi cenſum vnius tãtum ducati, quis non poterit totum ſimul redimere? Et ſi venditor diues eſt, quamuis cenſus cumulatior ſit, poterit illum totum redimere, quod autem, vel ille pauper ſit, vel cenſus magnus, cõtractum non mutat. Poteſt quidem, vt dicebam, iniuſtitia committit ob defectam pretij, nam ob huiuſmodi conditiones quę in grauamen vẽditoris, in leuamen autem emptoris vergunt, auctior eſſe debet cenſus æſtimatio, tametſi de hoc vſui prouinciæ abſque vi & fraude ſtandum cenſeo.

Ad primum igitur argumentum reſpõdetur, in primis duobus concluſionibus aſſignatum eſſe diſcrimen inter emptorem & venditorem. Si enim facultas in emptore maneret, vt quoties ipſe vellet, teneretur venditor reddere pretium, manifeſta illic eſſet ratio mutui, atque adeo quidquid in cenſu venditor recepiſſet, eſſet vſurarium. Quod autem in ſole venditore maneat libertas redimendi, rationem non tollit emptionis: quia poteſt ipſe numquam redimere.

Ad ſecundum vero reſponſum itidem eſt: duabus reliquis concluſionibus, eadẽ conditiones licitæ declarantur.

QVÆSTIO VI.

DE CONTRACTV ſocietatis.

ARTICVLVS I.

Vtrum contractus ſocietatis ſit licitus.

POſt contractum emptionis, & venditionis, ſubſequitur de alio, qui vſu celebris eſt, cõtractu ſocietatis. Arguitur namque non eſſe licitum. Si licitus eſſet, ſequeretur iure inter duos ita contrahi poſſe ſocietatem, vt alter totam ſuam pecuniam periculo exponeret, alter vero nihil aliud quam operas. Nam vt habetur inſtit. de ſocietate § illa. quorundam opera ita precioſa eſt vt iuſtum ſit conditione meliore in ſocietatem admitti, conſequens tamen apparet falſum, tum quod iniquum eſſe videtur, vt alter periculum ſubeat mille aut decem millium ducatorum, alter vero nullum, & nihilominus partem lucri recipiat; tum etiam quod ſi contingeret nihil lucri accreſcere, iniuſtum etiam apparet, vt qui pecuniam contulit, nihil perderet, & tamen alter ſuas omnes amitteret operas. Secundo arguitur. Si huiuſmodi ſocietas eſſet legitima, ſequeretur lucri diſtributionem ſic fieri debere, vt tanto maior pars illi obueniret, qui pecuniam poſuit, quam ei

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

qui poſuit ſolas operas, quanto pecunia illa maioris valoris eſt, quam alterius operæ Conſequens tamen falſum eſt. Nam ſi decem millia ducatorum conferãtur cum opera & diligentia vnius hominis fere totum lucrum deberet illi obuenire, qui pecuniam poſuit, cum tamen integrum ſuũ ſeruet capitale, alter vero ſuarum operarum diſpendium fecerit: In contrarium eſt c per veſtras. de donation. inter virum & vxo. vbi Innocentius 3. contractum ſocietatis approbat.

Quid dicatur ſocij.

Hic primum omnium ante concluſionum aſſertiones notandum eſt, ex nomine ipſo ſocios illos cenſeri qui in vnam coeunt negotiationem, vt ſuis quiſque ſeu pecunijs, ſeu operis, ſeu expenſis particeps lucri fiat. Quin vero, vt ſupra diximus ex hoc contractu nomen ſortis deriuatum eſt, vt puta quod ſinguli in commune partes ſua conferant, quæ quidem partes ſortis dicuntur. Secundo adnotandum, duplex eſſe ſocietatis genus. Vnum ſcilicet dum ſimul multi mercatores vnum cumulum ſuarum pecuniarum congerunt, cõeſque habent miniſtros. Itaque & pecuniæ & operæ, & expẽſæ ſunt communes. Quod quidem ſocietatis genus illuſtribus mercatoribus in vſu eſt frequentiſſimum Burgẽſibus ſcilicet Genuenſibus, Brugenſibus ac Londinenſibus, & reliquis. Et in hoc nulla exiſtit dubitandi ratio. Quicunque enim ſua pecunia negotiatur, eius periculum ſubit, quibus tam expenſarum ratio pro rata ſuæ cuiuſque ſortis obtingit, quam etiam lucri diſtributio, Sed alterum eſt genus vbi vnus pecuniam ponit alter vero induſtria & operas, vt habetur l. ſocietatem, ff. pro ſocio, vel induſtriam cum aliqua parte pecuniæ. Et de huiuſmodi contractibus peculiariter eſt quæſtio. Et forte vir honeſtus qui non habet negotiandi peritiam, habet tamen numos, ſeu dotales, ſeu aliter acquiſitos, quos apud mercatorem collocat, vt pro rata pars ſibi lucri pendatur. De hoc ergo quæritur, ſitne licitum? Quam quæſtionem in duos articulos partiti ſumus. Quorum prior eſt. Vbi qui pecuniam ponit, periculum eius ſubit, poſterior vero, an etiam id liceat, ſaluo capitali aut aliqua eius parte? Et quidem membrum prius vnica eademque indubia concluſione facillime expeditur. Si qui pecuniam ponit, periculum eius ſubit, licitus eſt contractus, neque vllum ſubolet odorem vſuræ. Concluſio eſt. Primum iuris Pontificij. c. citato, per veſtras. de nde & iuris Cæſarei. Inſtitu. de ſociet per totum, & C. ac ff. pro ſoci. quæ quidem iura ex natura rei colliguntur. Enimuero cum negotiatio licita ſit, nihil refert an tu ipſe pecunia negotieris tua, an vero alteri eam committas, qui tuo nomine eius negotium ineat, dummodo ſub tuo dominio pecunia maneat, qui autem pecuniam ſuam in ſocietatem ponit, dominium eius non transfert ſed penes ſe retinet, ſi modo eius periculum ſubeat. ergo licite poteſt lucrum recipere quod pro illa pecuniæ ſorte ſibi contigeret. Quomodo autem tunc debeat lucri diſtributio fieri, quod ſecundo argumẽto petebatur, ſic definiendum eſt. Debet quidem primum cumulus fieri omnium ſortium, ſingulis æſtimatis, vt de qualibet conſtet, quota ſit pars totius cumuli. Vbi cauendum eſt, ne quis, vt nonnullis accidit, fallatur arbitratus totum valorem pecuniæ quã quis ponit, ducẽdũ eſſe pro vna ſorte. Vt ſi, v. g. Petrus induſtriã & labores ponat, alter vero duo millia ducatorũ una ſors ſit totus ducatorũ valor. Nã tunc vix poſſet cõtingere vt induſtria tãti eſſet æſtimanda quanti pecunia, cuius tamen contrarium habet textus. Inſtitutionum citatus, nempe quod pretioſior eſt quandoque opera quam pecunia. Et cõfirmatur, quod valor ille non ſit totus cenſendus ad percipiendum lucrum quoniam qui pecuniam ſic ponit, non illa expendit, neque alteri tribuit, poſtquam eſt item ſibi redhibenda, ſed tantum exponit illam periculo Quapropter ſolum æſtimandum eſt eiuſdem periculum pecuniæ Vt ſi Petri operæ & labores, & induſtria valet centum, forſan periculum duorum millium ducatorum nõ æſtimatur pluris, nam ſi contractum cum alio faceres aſſecurationis, illo centenario pretio aſſecuraret tibi illa duo millia, atq. adeo tunc lucri æquiportio vtrique obtingit. Et iſte eſt caſus l. ſi non fuerint. ff. pro ſoci vbi habetur quod poteſt eſſe lucrum commune licet vnus totum periculum ſubeat. Vt ſi alter nauigat, alioſue labores aſſumit. Quin vero poſſunt eſſe tres, quorum vnus ponat peccuniam, alter induſtriam quippe cuius prudentia negotiatio gubernetur, alter vero operas, & tunc ſunt ſingula æſtimanda Per hæc quorundam

Duplex ſocietatis genus.

Concluſio 1. ſi.

Qualiter fieri debet diſtributo lucri icõ tractu ſocietatis, dũ unus ponit pecuniam alter operas.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

deceptio detegitur, qui arbitratur poſſe quempiam in ſocietate ponere mille eo pacto, vt quintæ partis tantum periculum ſubeat, quintamque pariter recipiat lucri nam cum alter ſubeat periculum aliarum quatuor partium, illa ra ione meretur alias quatuor partes lucri, atque adeo pro induſtria nihil reciperet. Pari modo ſi qui induſtriam ponit, aliquam etiam ſimul appoſuit pecuniam, percipere ex lucro debet quantum operæ & induſtria valent, & præterea quanti periculum auri ſui penditur Atque hic eſt caſus per quem intelligendus eſt §. ille citatus. De illa Inſtit de ſociet. vbi tancitur poſſe alterum ſociorum lucri quidem duas partes ſuſcipere, damni vero non niſi tertiã. Quod quidem Mutius con demnabat propter iniquitatem quæ prima fronte apparet, ſed præualuit Seruij Sulpitij ſententia, illud eſſe licitum. Vt ſi verbi gratia Petrus poſuit bis centum ducatos. Paulus uero niſi centum, ſed tamen poſuit induſtrias & labores valentes ter centum, nempe quia negotiatio illa ſorte obitur, vbi parum periculi pecuniæ imminet & induſtriæ plurimum eſt neceſſariũ, vel vbi operæ & labores ſunt magni, vt in nauigatione. Tunc enim cumulus valet ſexcenta, quorum quatuor ponit Paulus, & ideo lucri debet recipere duas tertias, Petrus vero vnam, qui poſuit duo. In damno vero Paulus non ſubit niſi periculum vnius, Petrus vero duorum. Et eodem alludit caſus l ſocietas. C. de ſociet. Simili modo cenſendum de alijs ſocietatibus, vtdum quis pecunia ſua oues aut armenta emit, alter vero paſcit, & induſtria ſua curat, ille qui oues emit, periculum ſubit tanquam ſuarum rerum, valor illius periculi conferendus eſt cum valore induſtriæ & laborum alterius. Nam ſi facias vt paſtor periculum ſubeat, iam ſupra diximus eſſe vſurarium mutuum, cum ſaluum ſtet domino capitale ouium. Pariter ſi pecuniam das opifici vt tuo periculo artem ſuam exerceat, conferendum eſt periculum pecuniæ tuæ cum ſuis operis & laboribus, & illa ratione diuidẽdum lucrum. Sed nunquid non poteris illi corium, aut lanas, aut aliam materiam vendere, vt poſtquam induſtria ſuæ artis pecuniam cum fecerit, au ctius tibi pretium ſoluat, quam lana aut corium ueaderetur præſente pecunia? Hic enim contractus in multis locis in vſus eſt,

Dubitatio.

exiſtimaturque propterea licitus quod in rem cedit, & commodum opificis Reſpõdetur nihilominus eſſe omnino illicitum etiam ſi vtile ſit opifici, qui illa mutuata pecunia viuit. Nam eſt manifeſtum mutuũ, nempe vbi res venditur carius pecunia credita. Ad primum igitur argumentum ſunt qui reſpondeant, vbi nihil lucri accreuit, non debere qui operas poſuit, illas perdere, ſed aliquid ei ex ſorte tribuendum. Nihilominus reſpondetur, quod quemadmodum ſi capitalis iactura fiat, totum admittere debet qui illud poſuit, ita vice verſa ſi ſaluo capitali nihil lucri accreſcat, totum eſſe illius qui illud poſuit, & alterum debere ſuas operas perdere. Quoniam hic fuit pactionis nexus vt alter ſubiret capitalis periculum alter vero operarum. Ad ſecundum autem palam dictum eſt uidelicet quemadmodum ſit diſtributio lucri facienda, non æſtimata tota pecunia, ſed eius periculo.

ARTICVLVS II.

Vtrum licitum ſit pecuniam in ſocietatem exponere ſaluo capital.

DE ſocietate contractus ubi legitima eſt ſocietas, nulla extat dubitatio. Sed dubium tamen ſupereſt, utrum ſaluo capitali, ſit etiam permittendus? Arguitur enim a parte affirmatiua primo ex ca. Per ueſtras citato, de don. inter uir. & uxo ubi permittitur ut maritus dotalem pecuniam apud mercatorem collocet, ut eius lucro uinat, quod fieri non poteſt niſi ſaluum ſit capitale, quandoquidem dos, ut ſupra dictum eſt debet ſalua perſiſtere. Secundo arguitur poteſt qui amplam pecuniam in ſocietate ponit, paciſci cum ſocijs, ut non ipſe totum eius periculum ſubeat, ſed ipſi partem ergo eadem ratione poteſt inter eos conuenire ut alij periculum ſubeant, ipſe tantum uero pecuniam conferat. Tertio poteſt qui pecuniam in ſocietate collocat, celebrare cum uno tertio aſſecurationis contractum, qui periculũ in ſe uertat, ergo poteſt eundem contractum celebrare cum ſocio, cui perinde periculũ imminet, ſeruato ipſo in tuto, qui pecuniam contulit, ergo illud eſt licitũ. In contrariũ

tamen

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN